

Пономаренко Г. О. Адміністративна юстиція в Україні : навч. посіб. / Г. О. Пономаренко, А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник ; за заг. ред. А. Т. Комзюка. – К. : Прецедент, 2009. – 198 с.

Активний розвиток вітчизняного інституту адміністративного судочинства, як відомо, розпочався у 2005 р., точніше, з набранням чинності Кодексом адміністративного судочинства України. Значення зазначеного нормативного акта для сучасної української держави важко переоцінити, оскільки, як справедливо зазначається у літературі, інститут адміністративної юстиції є необхідною передумовою для становлення та розвитку правової держави, її архімедовим важелем¹. У зв'язку з цим, розмови про адміністративну юстицію в Україні розпочалися майже одночасно з набуттям нашої державою незалежності, обранням нею у 1991 р. курсу на побудову демократичної, соціальної та правової держави.

Безумовно, відповідний вектор розвитку судової влади в нових умовах не міг не вплинути і на науку, перш за все, науку адміністративного права, яка виявилася найбільш наближеною та готовою до обговорення перспектив і проблем розвитку вітчизняного інституту адміністративної юстиції. Аналіз опублікованих на сьогоднішній день наукових доробок, присвячених згаданій проблематиці, дозволяє дійти висновку про можливість їх поділу на дві частини: 1) праці, опубліковані до 2005 р., та 2) праці, опубліковані після 2005 р.

Зрозуміло, що між роботами, виданими відповідно до та після 2005 р., є суттєві відмінності, пов'язані, перш за все, з тим, що до 2005 р. вчені лише розмірковували щодо можливих форм та способів функціонування адміністративного судочинства в Україні, а з 2005 р. ракурс наукових дискусій перемістився вже у площину роз'яснень чинного адміністративно-процесуального законодавства та удосконалення окремих його положень, спрямованих на підвищення ефективності функціонування вітчизняних адміністративних судів. Саме таким за своїм змістом є навчальний посібник «Адміністративна юстиція в Україні», підготовлений авторським колективом Харківського національного університету внутрішніх справ.

Ознайомлення зі змістом навчального посібника показує, що його автори зробили досить вдачу спробу підійти до аналізу українського інституту адміністративної юстиції не з процесуаль-

¹ Гессен В. М. Теория правового государства / В. М. Гессен // Вестник права. – 1905. – Кн. 2. – С. 222–238.

ного боку, а з функціонального, зосередивши, як наслідок, свою увагу переважно на дослідженні матеріальних норм та конструкцій, через вивчення яких головні читачі посібника – курсанти та студенти зможуть отримати ґрунтовні знання про зовнішню форму та особливості організаційної побудови названого інституту.

Для досягнення зазначеної мети в посібнику проаналізовано історичні та теоретичні засади адміністративної юстиції, сучасні європейські стандарти адміністративної юстиції, юридична природа та взаємозв'язок адміністративної юстиції з адміністративно-правовою наукою, охарактеризовано організаційно-функціональну складову адміністративної юстиції України. Разом з тим, необхідно зазначити, що цей навчальний посібник є свого роду певним логічним продовженням виданого у 2007 р. навчального посібника «Адміністративний процес України»¹, завдяки чому авторському колективу вдалося всебічно, тобто з матеріальних (статичних) та процесуальних (динамічних) аспектів, розглянути вітчизняний інститут адміністративної юстиції і, як наслідок, розробити комплексне методичне забезпечення, необхідне для успішного опанування курсантами та студентами навчальної дисципліни «Адміністративний процес».

Структура навчального посібника є логічно виваженою та послідовною, матеріал викладено у доступній для сприйняття формі, що дозволяє зробити висновок про те, що цей посібник зможе зайняти достойне місце серед кращих вітчизняних зразків навчально-методичної літератури.

Окремо хотілося б зауважити, що, незважаючи, головним чином, на навчальний характер видання, воно може бути корисним та цікавим також і для науковців, оскільки автори намагалися на його сторінках дати відповідь на ряд надзвичайно актуальних наукових питань у галузі адміністративного права. Так, зокрема, привертає увагу спроба авторів визначити стан, а також перспективи формування нової галузі українського публічного права – адміністративного процесуального права, яке, на їхню думку, являє собою сукупність правових норм, що упорядковують та регулюють правовідносини, які виникають між адміністративним судом, сторонами та іншими учасниками адміністративного процесу з приводу розгляду та вирішення цим судом публічно-правових спорів, учасниками яких є, по-перше, суб'єкти державно-владних повноважень, по-друге, фізичні та юридичні особи.

Разом з тим, хотілося б висловити ряд побажань і рекомендацій, які, на наш погляд, додали б посібнику додаткової навчальної

¹ Комзюк А. Т. Адміністративний процес України : навч. посіб. / А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.

привабливості та практичної корисності. У даному випадку мова йде про доцільність наповнення навчальної літератури подібного плану схемами і таблицями, які, з огляду на існування різних способів засвоєння інформації, були б надзвичайно корисними для певної частини читачів, а також сприяли б підвищенню рівня наочності викладеного матеріалу. Що ж до практичної спрямованості посібника, то тут, безумовно, цінною була б судова практика, яка б дозволила поєднати між собою методичні, наукові та практичні аспекти функціонування сучасного інституту адміністративної юстиції.

Проте викладені побажання є, скоріше, не зауваженнями, а пропозиціями для авторського колективу, який, ми впевнені, з огляду на його активну участь у підготовці навчально-методичної літератури, вже у найближчому майбутньому представить юридичній спільноті для ознайомлення свою чергову працю.

О. О. Теличкін, д-р юрид. наук